

Natuurhistorische werkgroep Meetjesland

Molenkreek – Sint-Margriete – Foto: Chris Bruggeman

NATUURHISTORISCH TIJDSCHRIFT

Natuurpunt Natuurhistorische werkgroep Meetjesland

Is de overkoepelende organisatie van alle Meetjeslandse afdelingen van Natuurpunt inzake Natuurstudie.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

- Voorzitter: Chris Bruggeman
(tel. 09/377.71.40)
chris.bruggeman@skynet.be
- Penningmeester: Marc Zwertvaegher
(tel. 09/253.52.85)
marc.zwertvaegher@pandora.be
- Verantwoordelijke Plantenwerkgroep:
William White (tel. 09/377.85.84)
william.white@telenet.be
- Verantwoordelijke
Paddenstoelenwerkgroep:
Lia Van Landschoot
vanlandschootlia@live.be
- Verantwoordelijke Werkgroep
Ongewervelden: Jan Versigghel
jan.versigghel@skynet.be
- Verantwoordelijke
Zoogdierenwerkgroep:
Pieterjan Dhont
dhont_pieterjan@hotmail.com

Het Natuurhistorisch tijdschrift verschijnt 3 à 4 x per jaar.

Website:

www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurhistorische-werkgroep-meetjesland

Werkten mee aan dit nummer:

Chris Bruggeman, Pieterjan Dhont, Rens Hendrickx, Johannes Jansen, Bastiaan De Ketelaere, Jef Hendrix, Wim Acke, Tom Vermeire, Quinten Bafort en Jan Bosselaers

INHOUD

Editoriaal

Verslag 1000-soortendag 2023 in Het Krekengebied van Sint-Laureins (7 tot 9 juli 2023)

Boekbesprekingen

Agenda werkgroepen

Beste natuurliefhebber,

Ons weer vertoont de laatste tijden rare sprongen, voor het eerst bij ons een hittegolf in september en in het buitenland extreme temperaturen, vooral in het zuiden, met als gevolg vele bosbranden. Daarnaast kregen vele regio's ook af te rekenen met extreme neerslag, met vele slachtoffers tot gevolg. Onrustwekkende signalen krijgen we ook. Zo wordt voorspeld dat er tegen het jaar 2050 quasi geen hommels meer aanwezig zullen zijn in de Benelux, als we zo verder blijven doen.

In dit tijdschrift maar één onderwerp, een verslag van onze 1000-soortendag in het Krekengebied van Sint-Laureins. Met de vele deelnemers hebben we ook heel wat soorten gevonden en op naam kunnen brengen.

Zulk onderzoek bewijst dat er nog steeds veel soorten, ook zeldzame aanwezig zijn. Maar de vraag rijst voor hoelang nog. Wenselijk zou zijn dit onderzoek nogmaals te herhalen binnen een 10-tal jaar en te zien wat er nog te vinden is. Hier rekenen we op een nieuwe, jonge generatie.

Gelukkig zijn beide gebiedjes in beheer van Natuurpunt en kunnen ze de nodige bescherming krijgen.

Een volgend belangrijk evenement voor onze werkgroepen is onze 2° Meetjeslandse Natuurstudiedag op zaterdag 4 november in Kaprijke. We hopen terug op een grote aanwezigheid van onze natuurliefhebbers. Het belooft alvast een boeiende dag te worden. Het volledige programma is te vinden in de Agenda.

Veel leesplezier.

Chris Bruggeman

Wens je dit tijdschrift niet langer meer te ontvangen, laat het ons gerust weten en we schrappen je uit onze mailinglijst.

Verslag 1000-soortendag 2023 in Het Krekengebied van Sint-Laureins (7 tot 9 juli 2023)

Chris Bruggeman

Voor de jaarlijks terugkerende 1000-soortendag in het Meetjesland (dit jaar reeds de 11° editie, gestart in 2013 in het Ganzeveld in Aalter) werd gekozen om twee gebiedjes te inventariseren in het Krekengebied van Sint-Laureins. Met name de Draaiput (een onderdeel van de Blokkreek) en de Molenkreek, beide gelegen in deelgemeente Sint-Margriete.

De 1000-soortendag ging door op zaterdag 8 juli 2023, maar alle waarnemingen van Vr 7 juli en Zo 9 juli werden eveneens in rekening gebracht, daar zowel op vrijdag -, als op zaterdagnacht nachtvlinders werden gevangen.

De Draaiput

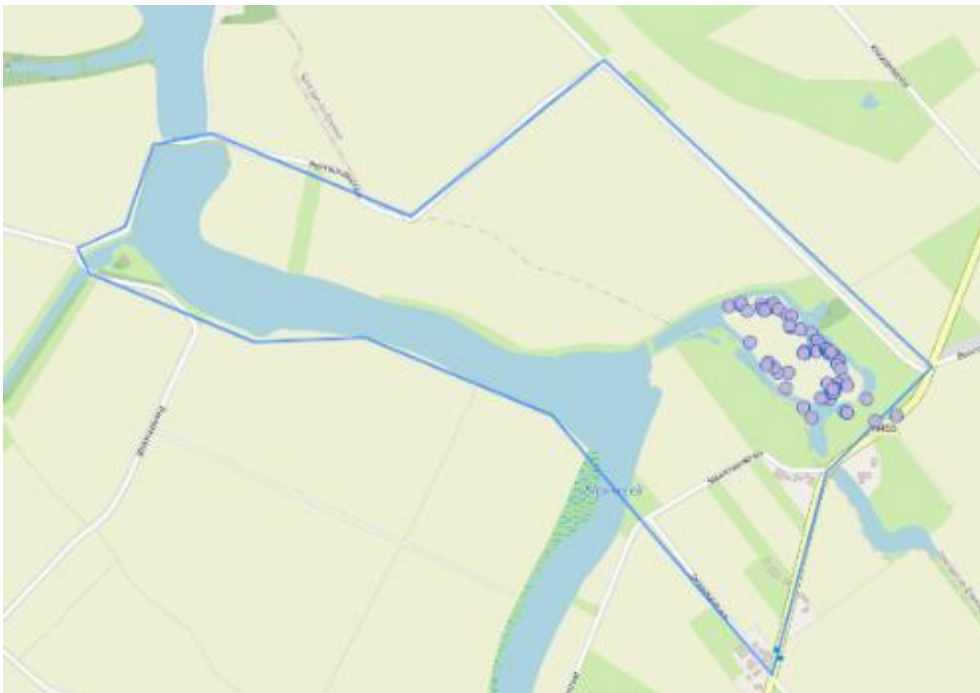
Dit graslandje grenzend aan en omgeven door een uitloper van de Blokkreek is eigendom van Natuurpunt. De Draaiput/Blokkreek is sinds 2020 in eigendom van Natuurpunt en meet 2 ha. Enkel de graslanden zijn van Natuurpunt. Het omringende water is in privé-handen of van de Generale Vrije Polders. Momenteel wordt het grasland begraasd maar in de toekomst zal het beheer veranderen naar hooien en nabegrazen.

Volgens een buurtbewoner aanwezig op onze 1000-soortendag was dit vroeger een zeer drassig terrein, maar werd jaren geleden opgehoogd met baggerspecie. Een lot dat vele laaggelegen terreintjes ondergingen in het Krekengebied. Sommige ervan werden zelfs opgehoogd met huisvuil zoals de nabijgelegen Vrouwkeshoekreek.

Het kaartje hieronder geeft het gebied Blokkreek (3470D) zoals afgelijnd op waarnemingen.be.

De stippen geven aan waar we tijdens de 1000-soortendag uitgekeken hebben naar planten. In hetzelfde stukje werden alle inventarisaties uitgevoerd.

De Blokkreek is een kreek met zoet water.

De Molenkreek

Deze kreek is eigendom van het Polderbestuur, maar een deel ervan is in erfpacht gegeven aan Natuurpunt en dit sinds 1986.

De Molenkreek bestaat uit 3.5 ha rietland met wat open water. Het deel dat we inventariseerden is 0.8 ha groot en bestaat uit grasland, water, rietland en kaal slik. Het wordt begraaasd door schapen. Het belendend rietland werd nog nooit beheerd.

Deze kreek heeft in het verleden langdurig in contact gestaan met de Westerschelde, vooral door de aanvoer van zilt grondwater, zodat nog een brakke of zilte invloed waarneembaar is. Deze invloed gaat stilaan achteruit.

Onderstaand kaartje geeft het gebied aan zoals afgelijnd op waarnemingen.be (gebied 3430D); met de plantenwaarnemingen.

Waar zilt grondwater wordt aangevoerd hebben de kreekrestanten een brak karakter maar het overgrote deel is zoet geworden. Toch is de mariene oorsprong van de krekken nog duidelijk herkenbaar door het voorkomen van zoutminnende planten en soortenarme pioniersvegetaties met soorten zoals zeekraal, zilte rus en zilte schijnsparrie. Rond zilte krekken groeien nog vegetaties van slikken- en schorreplanten in zilte weilandjes, hoge oeverlanden en vegetatielose kreek-strandjes. Deze binnendijkse schorrenvegetaties ontstaan in uitgeveende of laaggelegen poldergraslanden die in contact staan met zilt of brak water. Op enkele plaatsen zijn zilte hooilanden nog in redelijke mate bewaard gebleven, maar staan sterk onder druk. De verschillende krekken zijn op Vlaams niveau ecologisch zeer waardevol. De aanwezigheid van meerdere ecologische overgangssituaties dragen bij tot een enorme biologische diversiteit op een relatief geringe oppervlakte.

Bescherming van deze zilte graslanden is meer dan noodzakelijk voor het behoud ervan.

Resultaten

Deze 1000-soortendag was een groot succes qua deelnemers, niet minder dan 42 deelnemers waren aanwezig. Een kleine groep startte reeds op vrijdagavond met het vangen van nachtvlinders en hield dit vol tot zondagmorgen.

In totaal hebben 35 waarnemers 2854 waarnemingen gepost op de bioblitz-pagina van waarnemingen.be. Deze waarnemingen betreffen alleen de als “zeker” aangeduide waarnemingen en alleen de soorten gedetermineerd op soortniveau. Ook variëteiten en forma van bepaalde soorten worden niet meegeteld. Ook vervaagde soorten worden niet meegeteld, evenals soorten die ingegeven zijn als aangeplant. In totaal werden 3100 waarnemingen gepost op de site, waarbij 87 waarnemingen vermeld staan als onzeker (deze worden niet opgenomen op de bioblitz-pagina).

De teller staat na de 1000-soortendag op 715 soorten, die op soortniveau zijn gedetermineerd. Daarnaast zijn er ook nog een aantal soorten die enkel op soortniveau via genitaalonderzoek kunnen bepaald worden (vb de dubbelsoorten grashaantje *Oulema duftschmidi/melanopus*) en tenslotte zijn er ook enkele soorten enkel op groepsniveau doorgegeven (vb slobkousbij spec., bladsnijder spec., vele algensoorten,...). Tellen we de vervaagde (= veldspitsmuis) en aangeplante soorten (= Spaanse aak) mee dan komen we aan een totaal van 717 soorten.

	Draaiput	Molenkreek	Beide
alle soortgroepen	543	351	717
vogels	36	47	63
zoogdieren	12	3	13
reptielen - amfibieën	1	0	1
dagvlinders	18	11	19
nachtvlinders	178	74	193
libellen	8	5	10
sprinkhanen	4	5	6
bijen en wespen	23	12	30
vliegen	52	31	71
kevers	71	44	95
wantsen en cicaden	49	22	59
overige insecten	6	1	6
geleedpotigen	5	16	20
weekdieren	0	1	1
vissen	0	1	1
paddenstoelen	1	1	2
planten	78	76	118
mossen en korstmossen	5	3	7
algen en wieren	1	2	2
overige ongewervelden	0	0	0

Aan de hand van deze cijfers kunnen we zomaar niet beide gebieden vergelijken. De zoekinspanningen waren niet gelijk verdeeld. Vooral de resultaten bekomen door de vlindervallen vertekenen sterk dit beeld.

Aan de Draaiput stonden de eerste nacht 7 vallen opgesteld en nogmaals 5 in de tweede nacht. Daarnaast waren ook meerdere feromoonvallen geplaatst (9 stuks).

Naast nachtvlinders leverden deze vallen ook heel wat bijvangst zoals waterkevers, ...

Aan de Molenkreek waren enkel 2 vallen opgesteld gedurende de eerste nacht, die toch ook nog 14 extra soorten opleverden ten opzichte van de Draaiput.

Beide gebieden hadden elk hun eigen karakter. In totaal werden 167 organismen gevonden aan de Molenkreek die niet aan de Draaiput werden gevonden.

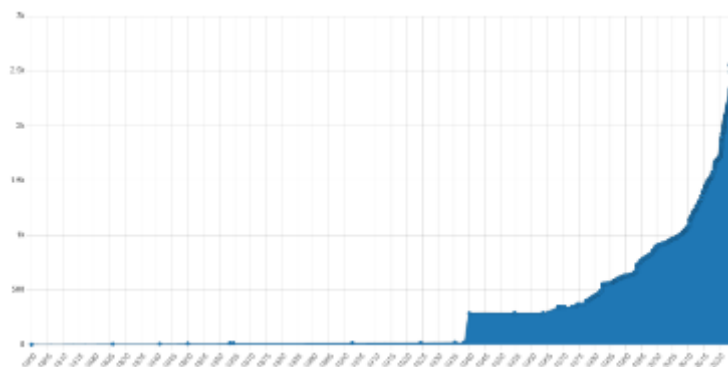
Aantal soorten op waarnemingen.be voor en na de 1000-soortendag

	Draaiput 6/07/23	Draaiput 15/07/23	Molenkreek 6/07/23	Molenkreek 15/07/23
alle soortgroepen	420	831	359	583
vogels	152	155	149	150
zoogdieren	12	16	6	8
reptielen - amfibieën	2	3	1	1
dagvlinders	11	21	10	15
nachtvlinders	1	177	27	91
libellen	3	8	1	5
sprinkhanen	1	4	1	6
bijen en wespen	2	23	2	14
vliegen	7	55	21	41
kevers	6	76	0	44
wantsen en cicaden	3	51	0	21
overige insecten	0	6	0	1
geleedpotigen	2	5	14	22
weekdieren	2	2	15	16
vissen	4	4	1	2
paddenstoelen	8	9	5	6
planten	204	210	111	136
mossen en korstmossen	0	5	1	4
algen en wieren	0	1	0	2
overige ongewervelden	0	0	1	1

Het aantal soorten is enorm toegenomen. Zelfs bij de best onderzochte soortgroepen zoals vogels en planten zijn er nog nieuwe soorten toegevoegd aan de lijst. Bij de vogels aan de Draaiput zijn onder andere Turkse tortel en boomklever toegevoegd. Bij de planten echt duizendguldenkruid, maar ook sporkehout en gewone esdoorn. Het hondskruid was ook een zeer schitterende vondst, maar enkele dagen voordien blijktbaar al ontdekt door Pieterjan.

Aan de Molenkreek kon wespandief toegevoegd worden en bij de planten eerder veel banale plantensoorten, met als uitschieters rode ogentroost (variëteit late ogentroost) en ook hier echt duizendguldenkruid.

Voor de gemeente Sint-Laureins aantal soorten gedurende onze soortendag met iets meer dan soorten toegenomen (van 2354 soorten).

is het
1000-
200
naar 2564

Waarnemingen gepost op waarnemingen.be

Zoals eerder vermeld staan op de bioblitz-pagina niet alle waarnemingen. In bijgevoegde tabel alle geposte waarnemingen, uitgesplitst naar type. (stand 15/07/23)

Totaal aantal geposte waarnemingen	3112
Geplaatst op zeker	3017
Individuele soorten	2835
Aantal individuele soorten	713
Aantal waarnemers	35
Aantal goedgekeurde waarnemingen	910
Aantal goedgekeurde soorten	269
Aantal waarnemingen via Obsidentify	158
Goedgekeurde waarnemingen Obsidentify	54
Aantal waarnemers met Obsidentify	12
Waarnemingen met foto	787

Een overzicht van de vele soorten

Hiervoor maak ik ook gebruik van de informatie doorgegeven door de deelnemers via mail, waar een aantal bijzondere soorten zijn vermeld.

Planten

Aan de Draaiput is de vondst van Hondskruid (een orchidee) wel de bijzonderste waarneming. Van de in totaal 118 gevonden soorten waren er slechts 36 soorten gemeenschappelijk voor beide gebieden. Aan de Draaiput telden we 42 unieke soorten en aan de Molenkreek waren er dit 40. Aan de Draaiput werden 6 nieuwe soorten gemeld voor dit gebied, terwijl er dit aan de Molenkreek 2 soorten waren.

In het gehele gebied van de Molenkreek vinden we nu 136 soorten terug, waarbij er 36 soorten zijn die nog niet gevonden zijn in het gebied van de Draaiput (Blokkeek).

Het totaal aantal soorten in de Blokkeek bedraagt 210 soorten, waarvan er 110 soorten niet terug te vinden zijn in de Molenkreek. Er zijn dus 100 gemeenschappelijke soorten in beide gebieden.

Aan de Molenkreek vonden we toch een aantal bijzondere planten terug, veelal gebonden aan een zilt milieu.

- Zulte
- Melkkruid
- Pijptorkruid
- Waterpunge
- Heen
- Slanke waterbies
- Stomp kweldergras
- Gewoon kweldergras
- Zilte rus
- Rode ogentroost
- Zilte schijnspurrie
- Aardbeiklaver

Hondskruid – Melkkruid – Pijptorkruid

Aardbeiklover - Heen

Zoogdieren

Er werden heel wat inspanningen geleverd om muizen te vangen. Aan de Blokkreek werden niet minder dan 90 muizenvallen geplaatst, aan de Molenkreek nog eens 60.

Tevens werden 2 woelratbakken geplaatst aan de Blokkreek, met nog eens 7 amfibieënfuiken, gebait met kattenvoer en voorzien van isomo (voor waterspitsmuis).

Aan de Draaiput (Blokkreek) werden 5 soorten muizen gevangen. De voornaamste waarneming was deze van de veldspitsmuis. Gevangen op zondagmorgen. (foto: Rens Hendrickx).

Aan de Molenkreek werden 3 soorten muizen gevangen.

Aan de Blokkreek werd ook uitgekeken naar vleermuizen, zowel met een batdetector, als met geluidsopname. Met batdetector werden 2 soorten geregistreerd, laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Met de geluidsopname konden nog drie extra soorten toegevoegd: watervleermuis, ruige dwergvleermuis en franjestaart.

Dagvlinders

Met 19 soorten voor beide gebieden samen mogen we wel van een succes spreken.

Aan de Draaiput werden 18 soorten waargenomen, met als bijzonderste waarneming een keizersmantel, normaal een bossoort, maar wellicht een zwervend exemplaar. Fotografisch vastgelegd door Stephanie Martens. Opvallend waren daar ook de vele bruine blauwtjes.

Aan de Molenkreek werden 11 soorten waargenomen, waaronder ook het bruin blauwtje. Nieuw was daar het zwartsprietdikkopje.

Nachtvlinders

De nachtvlinders maken het grootste deel uit van al onze waarnemingen. Het intens vangen gedurende twee nachten met meerdere vliedervallen, maar ook enkele feromoonvallen, leverde niet minder dan soorten op.

Aan de Molenkreek 74 soorten gedurende één nacht en 184 soorten aan de Draaiput gedurende twee nachten, met eveneens feromoonvallen en waarnemingen in dag (5-vlek sint-jansvlinder en rupsen sint-jacobsvlinder).

Via feromoonvallen werden de volgende wespvlinders gevangen: appelglasvlinder, wilgenwespvlinder en vele exemplaren van de gekraagde wespvlinder, die leeft op wilg. Raar dat er geen hoornaarvlinders werden gevangen, die leven op populier. Op de feromoonvallen komen enkel de mannetjes af.

In beide gebieden samen werden in totaal 193 zekere soorten waargenomen. Daarnaast zijn er nog 9 onzekere soorten die mogelijk nog na verder genitaalonderzoek als zeker kunnen gecatalogeerd worden (allen micro's). Een deel van de waargenomen soorten is wel reeds via genitaalonderzoek op de juiste naam gebracht.

Gekraagde wespvlinder

105 soorten behoren tot de groep van de macro-nachtvlinders, waarvan de uilen, met 41 soorten en de spanners met 26 soorten de meerderheid vormen (zijn ook de families met de meeste soorten) De meerderheid van de spannerrupsen leven op bomen en struiken, terwijl bij de uilen dit eerder grassen en kruiden zijn. Daar we in geen bosgebied inventariseerden is het dus logisch dat er een pak meer uiltjes gevonden zijn, vele met in hun naam het woord “riet”.

Familie	Aantal soorten
Noctuidae (uilen)	41
Geometridae (spanners)	24
Erebidae (spinneruilen)	11
Notodontidae (tandvlinders)	8
Sphingidae (pijlstaarten)	4
Cossidae (houtboorders)	3
Drepanidae (eenstaartjes)	3
Sesiidae (wespvlinders)	3
Nolidae (visstaartjes)	2
Hepialidae (wortelboorders)	1
Lasiocampidae (spinners)	1
Limacodidae (slakrupsen)	1
Zygaenidae (bloeddrupjes)	1

Mooie soorten waren in elk geval de hopwortelboorder en de ligusterpijlstaart

Foto's: Bastiaan De Ketelaere

Tot de microvlinders rekenen we 85 soorten.

Familie	Aantal soorten
Tortricidae (bladrollers)	36
Crambidae (grasmotten)	13
Gelechiidae (palpmotten)	13
Pyalidae (lichtmotten)	5
Gracillariidae (mineermotten)	4
Oecophoridae (sikkelmotten)	4
Yponomeutidae (spinselmotten)	4
Momphidae (wilgenroosjesmotten)	2
Coleophoridae (kokermotten)	1
Cosmopterigidae (prachtmotten)	1
Elachistidae (grasmineermotten)	1
Heliozelidae (zilervlekmotten)	1
Plutellidae (koolmotten)	1
Psychidae (zakdragers)	1

Pterophoridae (vedermotten)	1
Tineidae (echte motten)	1
Ypsolophidae (spitskopmotten)	1

Enkele bijzonder waarnemingen (bron: Rens Hendrickx)

- **Roze lijnbladroller**: Minstens 11 verschillende exemplaren in vijf bakken. Het hoogst geregistreerde aantal op wrn.be. Leeft op paardenbloem en melkdistel. (Foto: Rens Hendrickx)

- **Klein muisbeertje**: Op beide nachten gevangen in beide gebieden, goed voor twee nieuwe hokken op wrn.be. Te vinden in rietvegetaties. (Foto: Johannes Jansen)

- **Witkraagrietboorder:** Op beide vangstnachten werd er telkens één exemplaar gevangen. Opnieuw goed voor een nieuw hok. (Foto: Johannes Jansen)

- **Gevlekte kustmot:** Door mij fout benoemd als Gevlekte witkoppalpmot (sorry mannen!). Bastiaan maakte me er op attent dat hij toch niet overtuigd was van de determinatie (waarvoor dank!). Bij nader inzien kan het volgens mij niets anders zijn dan deze zeer zeldzame soort. Het

zou hier gaan om de tweede waarneming voor Oost-Vlaanderen. Leeft op grote muur en moerasmuur. (Foto: Jens Hendrickx)

- **Loodgrijze haakpalpmot:** De forse Gelechia die in de bak zat zou op basis van de palpen (grote zwarte borstels met witte tip) *G. turpella* moeten zijn (zie ook de foto's op Lepiforum: https://lepiforum.org/wiki/page/Gelechia_turpella#Lebendfotos-Falter). Een erg leuke soort die enkel in Oost-Vlaanderen en Antwerpen te vinden is. Leeft op populier. (Foto: Johannes Jansen)

- **Ganzenvoetzandvleugeltje:** Een erg moeilijk te determineren soort van het genus *Scrobipalpa*. Naar de tabel van kleinevlinders.nl kom ik bij stap 170 uit op *S. atriplicella* (zie

ook: <https://kleinevlinders.nl/tabellen.aspx?t=35#166>). De soort zal echter algemener zijn dan gedacht, maar vaak nog niet herkend worden. (Foto: Jens Hendrickx)

In totaal werden 12 soorten gevangen die op waarnemingen als “zeer zeldzaam” staan vermeld. Hierbij zijn 4 macro-nachtvlinders (klein muisbeertje, meldedwergspanner, duizendbladdwergspanner en witkraagrietboorder). Deze vermelding is soms niet altijd correct, omdat er naar sommige soorten weinig gekeken wordt en aldus zeer weinig ingegeven worden.

Een voorbeeld hiervan is de getekende biesbladroller, die op de Nederlandse site Microlepidoptera.nl als vrij algemeen wordt gemeld. Op waarnemingen.be de laatste 3 jaar reeds meer dan 500 individuen ingegeven.

Daarnaast ook nog 16 soorten die “zeldzaam” zijn, waaronder 7 macro-nachtvlinders, zoals de rietluipaard. (Foto: Chris Bruggeman)

Kevers

Met een lijstje van 95 soorten is dit ook een mooi resultaat. Het grootste gedeelte van de soorten behoren tot de groep van de loopkevers en de verschillende families van de waterkevers (determinatie Kevin Scheers).

Aan de Blokkreek werden 71 soorten waargenomen, terwijl dit er aan de Molenkreek 44 waren. Maar hier werden de meest bijzondere soorten gevangen, gebonden aan de slikplaten van het zilte milieu. De topsoort is zeker de Strandzoutloper, een met uitsterven bedreigde soort. (Foto: Bastiaan De Ketelaere)

De loopkevers waren een groot succes, met zeer veel zoutgerelateerde soorten! (bron: Jef Hendrix)

- Rietstompkaak - *Badister peltatus*: deze zaten massaal in de nachtvindervallen in Blokkreek. De soort is maar van enkele plekken in Vlaanderen gekend en nog nooit zo massaal (ik telde minstens 58 exemplaren).
- Strandzoutloper - *Pogonus littoralis*: gezien bij de Molenkreek. We vonden twee exemplaren. Heel bijzondere vondst. Soort van kwelders. Tot voor kort enkel in het Zwin, maar vorig jaar ook in de Westhoek gevonden.

- Gewone zoutloper - *Pogonus chalceus*: drie exemplaren aan de andere kant van de Molenkreek. Erg zeldzame kweldersoort.
- Zoutgravertje - *Dyschirius salinus*: In Molenkreek, soort van kwelders.
- Berookte priemkever - *Bembidion fumigatum*: in lichtval in Blokkreek. Zeldzame soort, leeft vooral aan de kust.
- Kwelderpriemkever - *Bembidion minimum*: Molenkreek, soort van kwelders, vooral aan de kust.
- Gevlekte kwelderpriemkever - *Bembidion varium*: Verspreid voorkomend in Vlaanderen, vooral langs kust en in kwelders.
- Gele kwelderpriemkever - *Bembidion ephippium*: absolute topper! Meerdere exemplaren bij Molenkreek. Deze soort is met uitsterven bedreigd. Recent enkel in het Zwin en mogelijk aan de Schelde.
- Iriserende priemkever - *Bembidion iricolor*: nog een laatste kevertje van zoute milieus, gevonden bij Molenkreek.

Aan de Blokkreek vonden we ook nog een zeldzame schijnboktor: *Oedemera croceicollis* (foto: Wim Aceke)

Op licht werden een aantal exemplaren gevangen van de grootste keversoort waargenomen op deze dag. Het betreft de grote spinnende watertor. (foto: Chris Bruggeman)

Bijen en wespen

Met 30 soorten niet zo een groot aantal. Daarnaast ook nog een aantal andere soorten die niet tot op de soort gedetermineerd zijn.

12 soorten aan de Molenkreek, waarbij een zeldzame graafwesp (*Diodontus insidiosus*).

23 soorten aan de Blokkreek, waarbij 2 zeldzame soorten: een graafwesp (*Stigmus solskyi*) en de rietmaskerbij.

- Rietmaskerbij - *Hylaeus pectoralis*: een vrouwtje in Blokkreek. Dit is een erg zeldzaam bijtje van rietvelden. Het nestelt in oude gallen van de sigaargalvlieg (die we er ook vonden). Nieuw voor de ruime regio. (bron: Jef Hendrix)

Ook de Klaverdikpoot is niet zo algemeen. Vliegt bijna uitsluitend op witte klaver. Een mannetje gevangen door Stephanie Martens. (foto: Chris Bruggeman)

Vliegen en muggen

Met 71 soorten toch een mooi resultaat.

Hiervan 52 soorten aan de Blokkreek en 31 soorten aan de Molenkreek. Deze laatste locatie leverde wel de mooiste en zeldzaamste soorten.

- Krekensnuitwapenvlieg - *Nemotelus uliginosus*: leuk streekproductje dat we massaal aantreffen bij Molenkreek.
- Laddertijger - *Nephrotoma scalaris*: bij Molenkreek. Erg zeldzame langpootmug. Lijkt vooral een poldersoort te zijn.

Opvallend waren ook de grote aantallen grasjagers, vooral aan de Blokkreek.

Wantsen en cicaden

Een lijstje van 57 soorten, bestaande uit waterwantsen, landwantsen en cicaden.

48 soorten aan de Blokkreek en 21 soorten aan de Molenkreek.

Bij de wantsen waren twee zeldzame soorten te vinden aan de Blokkreek. (foto's Jef Hendrix)

- Klimopnetwants: leeft op klimop
- Glasblindwants: leeft op smalbladige wilgen

Bij de cicaden wist Jef ons het volgende te vertellen:

- *Calamotettix taeniatus*: deze soort zat in de nachtvlinderval in de Blokkreek. Het was bijna een nieuwe soort voor België. (sidenote: bij de cicaden zijn regelmatig nieuwe Belgen te ontdekken, omdat geen kat ernaar kijkt). Deze soort was al langer in het land te verwachten. "Bijna nieuw" omdat hij net een dag eerder in een lichtval in Gent werd gevangen. Een soort van (zout)moerassen met riet als waardplant.
- *Paralimnus phragmitis*: meerdere exemplaren in Molenkreek. Een soort van voornamelijk zoute milieus met riet als waardplant.
- *Paramesus obtusifrons*: een exemplaar in Molenkreek. Soort van zout- en brakwaterhabitats met heen als waardplant. Altijd leuk als de bijzondere planten worden vergezeld door hun gespecialiseerde bewoners!

Calamotettix taeniatus

Paralimnus phragmitis

Sprinkhanen

6 soorten op ons lijstje, met 5 soorten aan de Molenkreek en 4 soorten aan de Blokkreek.
Meest bijzondere soort was de greppelsprinkhaan, die gehoord en gezien is aan de Blokkreek en gehoord aan de Molenkreek.

Libellen en waterjuffers

Een lijstje met 10 soorten. 8 aan de Blokkreek en 5 aan de molenkreek.
Meest bijzonder was de vroege glazenmaker, die ook af gekomen was op een lichtval.

Spinnen

15 soorten, met 13 soorten aan de Molenkreek, met dank aan Jan Bosselaers en 3 soorten aan de Blokkreek. Hier wel de bijzonderste soort, de onder water levende waterspin, die er talrijk voorkomt (foto: Tom Vermeire)

Hierbij nog enkele macrofoto's van spinnen door Jan Bosselaers.

Rietzakspin

Gewone tandkaak

Vergeten tandkaak

Gewone doolhofspin

Rode Amerikaanse rivierkreeft

Ten slotte werden in de amfibiefuiken aan de Blokkreek ook meerdere exemplaren van een exotische rivierkreeft gevangen, met name de Rode Amerikaanse rivierkreeft. Een soort die blijkbaar al in het Krekengebied ruim verspreid is.

Algen en wieren

Quinten Bafort heeft de hele dag achter een microscoop gezeten en Toon en Sari verzamelden mee de fytoplanktonstalen. Dit onderzoek werd nog niet eerder uitgevoerd en leverde heel wat vondsten op, de meeste echter op genusniveau. (foto's Quinten Bafort).

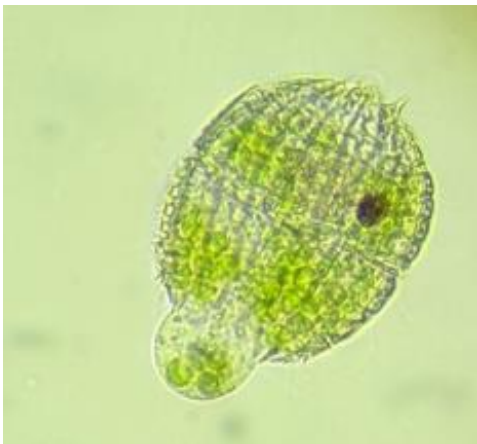
16 soorten werden waargenomen (zowel zekere, als onzekere waarnemingen)

Acutodesmus acuminatus

Euglena acus

Coleps spec.

Scenedesmus spec.

Algemeen besluit

Deze 1000-soortendag mag als een succes beschouwd worden.

Er is aangetoond dat intensief onderzoek in natuurgebieden heel wat soorten kan opleveren. Het Meetjeslands Krekengebied is nog rijk aan zeldzame soorten die het beschermen waard zijn. Dit kan enkel door het beschermen van de biotopen en een gepast beheer.

De gevonden rijkdom bewijst alleszins niet dat het nog goed gaat in het Krekengebied. Van vele soorten werd slechts één of enkele exemplaren gevonden. Misschien te weinig om een goede populatie in de toekomst in stand te blijven houden.

Beide gebieden vergelijken is moeilijk daar de vangintensiteit niet gelijk was. Aan de Blokkreek vonden we meer soorten, het biotoop is ook meer gevarieerd, maar aan de Molenkreek, waar het biotoop meer eentonig is, maar uniek door de zilte invloed en de aanwezigheid van een slikplaat, werden het grootste aantal zeldzame soorten aangetroffen.

En misschien nog het allerbelangrijkste: alle deelnemers hebben heel wat van elkaar opgestoken en hebben een aangename en leuke dag (of weekend) beleefd.

Boekbesprekingen

De Biologische klok – Levensritmes in beeld

Hoe snel is het reactievermogen van een vleesetende plant? Wat zijn de meest stressvolle periodes voor een populatie walvissen? Hoe herstelt een ecosysteem na een verwoestende brand? De natuur heeft haar eigen inwendige biologische klok die tot uiting komt in biologische, evolutionaire en ecologische processen, en in diergedrag. Dit boek - waarin 'tijd' de rode draad vormt - brengt op een boeiende manier natuurlijke processen in beeld op het niveau van organisme, populatie en ecosysteem. Voor iedereen die meer wil weten over hoe veerkrachtig de natuur is en hoe het leven in elkaar zit.

Van een mechanische klok tot een digitaal horloge, mensen hebben allerlei manieren uitgevonden om de tijd bij te houden. De natuur heeft haar eigen inwendige klok die fascinerend tot uiting komt in biologische processen, levensritmes en periodiciteit.

Denk aan structurele processen die zich steeds herhalen, zoals het ritme van eb en vloed, ademhaling, draagtijd, winterslaap of jaarlijkse migratie. Hierbij spelen tijd en tempo een belangrijke rol. Welke organismen leven het langst? Waarom worden sommige soorten eieren sneller uitgebroed dan anderen? Wat zijn de meest stressvolle periodes voor een walvis? Hoe snel is het reactievermogen van een

vleesetende plant?

Maar ook onvoorziene processen zoals de gevolgen van klimaatverandering komen aan bod. Processen die het natuurlijke evenwicht en ingespeelde ritmes juist in de war brengen en een bedreiging vormen voor populaties en ecosystemen. Ook het herstel van ecosystemen en populaties komt aan bod. In kleurrijke infographics wordt de klok van de natuur in beeld gebracht.

In De biologische klok vormt tijd de rode draad en geeft fascinerende inzichten in biologie, evolutie, ecologie en diergedrag op organisme, populatie en ecosysteem niveau.

Een boek vol wetenswaardigheden waarin je benieuwd blijft lezen.

Auteur	Helen Pilcher
Uitgever	KNNV Uitgeverij
Uitvoering	15,6 x 23,4 cm, 208 p., hardcover, full colour
ISBN	9789050119276
Prijs	€ 24,95

De geheimen van het weer

De wereld van het weer blijft voor velen ondoorgankelijk. Door goed naar de natuur te kijken kun je zelf ook veel over het weer te weten komen. En zelf voortekens herkennen in wolken, wind, heuvels, straten, planten, dieren en dauwdruppels. 'De geheimen van het weer' is geen gewoon weerboek. Tristan Gooley heeft geweldige tips en trucs die je helpen om prachtige weerpatronen te ontdekken en te doorgronden.

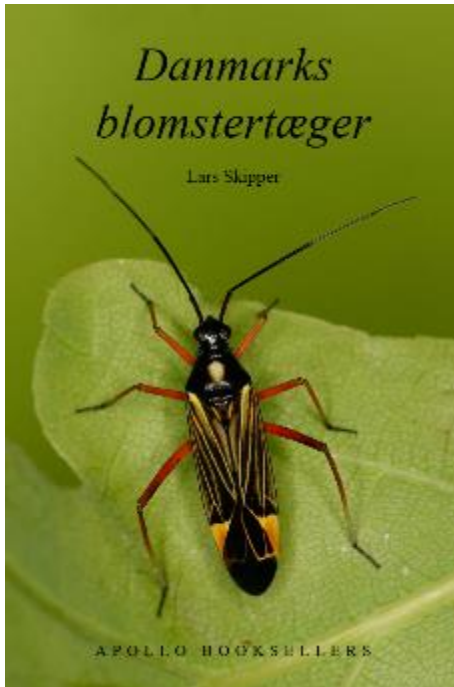
Al wandelend door de straat of in het veld leer je waarop je moet letten. De patronen zijn overal te vinden, in de lucht en in het landschap om ons heen. Buiten zijn krijgt op die manier een extra dimensie. Je ontdekt bijvoorbeeld hoe fascinerend het microklimaat is. Of je nu in de stad, op het strand of midden in het bos wandelt. Tristan Gooley laat je op een andere, bewustere manier naar je omgeving kijken.

Tristan leert je kijken naar de wolken, de wind, de zon en andere elementen van de natuur om te begrijpen wat er in de atmosfeer gebeurt. Uit subtiele veranderingen kun je hints halen en de toekomst voorspellen. Die veranderingen merk je op als je je zintuigen gebruikt en op het moment focust, wat voor mensen met een druk hoofd ook een goede oefening is.

Er is zo veel te zien. Zo veel te leren. Het boek is inspirerend. Want je moet wel heel goed kijken, ruiken, voelen om de tekens in het veld te zien en het weer zo te voorspellen. Het vraagt aandacht, tijd en oefening.

Auteur	Tristan Gooley; geïllustreerd door Neil Gower
Uitgever	KNNV Uitgeverij
Uitvoering	14 x 21,5 cm, 472 p, paperback, zwart wit, geïllustreerd
ISBN	9789050119252
Prijs	€ 24,95

Danmarks blomstertæger (blindwantsen)
Danmarks bredtæger (schildwantsen)
Danmarks froetæger

De titels van deze boeken voelen wat vreemd aan. Het zijn de Deense namen van een aantal wantsensoorten.

Bij de Apollo-uitgeverij worden regelmatig prachtig uitgevoerde natuurboeken uitgegeven, zoals deze serie over de Deense wantsen.

Momenteel zijn deze drie boeken (en eveneens een boek over de netvleugeligen zoals kameelhalsvliegen en gaasvliegen) te downloaden via het internet.

Voor de echte wantsenliefhebbers een buitenkans.

Alhoewel de boeken in het Deens geschreven zijn en voor ons bijna niet te lezen zijn ze zeer mooi geïllustreerd met prachtige foto's van de wantsen, dikwijls ook zeer goede detailfoto's.

Maar met de moderne technieken kan je via je smartphone met de App Google Lens de teksten op je computer in een Nederlandse vertaling lezen. Misschien gaat dit ook rechtstreeks als je de werken download op je smartphone, maar dit heb ik zelf nog niet geprobeerd.

De werken zijn momenteel vrij te downloaden via volgende Deense site, waar je nog tal van extra informatie vind over Deense blindwantsen.

<https://www.larsskipper.dk/miridae/>

Broedvogels in Nederland 2022

Sovon-rapport
2023/40

Voor de vogelliefhebbers biedt het jaarlijks terugkerend rapport van SOVON over de toestand van de broedvogels in Nederland een schat aan informatie.

Vogeltellers volgen de aantallen vogels jaarlijks op een systematische manier in duizenden speciaal geselecteerde gebieden. Dit levert een duidelijk beeld op hoe vogelpopulaties zich ontwikkelen.

Boerenlandvogels zoals de ringmus blijven afnemen, terwijl sommige moerasvogels, zoals de roerdomp, juist toenemen. Dit blijkt uit de laatste cijfers die zijn samengevat in het net verschenen rapport 'Broedvogels in Nederland 2022'. Daarin zet Sovon de trends van meer dan 190 soorten broedvogels in Nederland op een rij.

Op de lange termijn (sinds 1990) laat 43 procent van de broedvogels een afname zien. De rest neemt toe of blijft stabiel. Broedvogels van boerenland en kustgebieden nemen in aantal af, terwijl veel soorten van oud bos en moeras juist toenemen.

Naast de beschrijving van ontwikkelingen bij algemene soorten, is ook een overzicht van zeldzame broedvogels opgenomen. Dat zijn soorten die met hooguit enkele honderden paren in Nederland broeden. Het valt op dat soorten die zich recent vestigden in Nederland – zoals

de oehoe, kraanvogel, cetti's zanger, zeearend, rode wouw, witwangstern en Pontische meeuw – in 2022 recordaantallen bereikten. Natuurontwikkeling, klimaatverandering en betere bescherming van vogelsoorten spelen hierbij een rol. Sommige van deze soorten nestelden overigens al weleens eerder, maar onregelmatig, in ons land. Dat andere vogels juist in een hoog tempo verdwijnen, laat zien dat de Nederlandse broedvogelbevolking heel dynamisch is. In een eeuw tijd is de Europese kanarie bijvoorbeeld verschenen, maar tegen de verwachtingen in inmiddels ook weer bijna verdwenen. In 2022 werden nog maar twee zingende vogels in Nederland gevonden.

Er waren ook enkele spectaculaire broedgevallen te melden in 2022. Zo wisten bonte strandlopers voor het eerst te broeden op de Marker Wadden en brachten koereigers voor het tweede jaar op rij minstens acht vliegvlugge jongen groot in Overijssel. Witvleugelsterns hadden net als in 2021 wederom een succesvol broedgeval in Utrecht, terwijl hopen in Noord-Brabant succesvol broedden met minimaal drie jongen. In Zuid-Limburg bracht een paar roodbuikwaterspreeuwen minstens twee jongen groot.

Dit rapport is te downloaden op de SOVON-website

[https://pub.sovon.nl/static/publicaties/Broedvogels in Nederland 2022 Rap 2023-40 Boele et al 2023.pdf](https://pub.sovon.nl/static/publicaties/Broedvogels%20in%20Nederland%202022%20Rap%202023-40%20Boele%20et%20al%202023.pdf)

Agenda

Paddenstoelenwerkgroep

Vanaf dit jaar is de begeleide inventarisatietocht gewijzigd van dag. In plaats van woensdagnamiddag gaan we nu op uitstap op vrijdagmiddag.

Het uur van afspraak is tijdens de periode van het winteruur om 13u30 en tijdens de periode van het zomertuur om 14 u

De tocht wordt echter pas enkele dagen vooraf beslist en hangt af van diverse factoren.

Geïnteresseerden nemen vanaf heden het best contact met Lia Van Landschoot.

Je kan je altijd laten plaatsen op de mailinglijst en je ontvangt bij het begin van de week de plaats van de volgende activiteit of raadpleeg de agenda op onze website.

Meetjeslandse Natuurstudiedag 2023

De tweede Meetjeslandse Natuurstudiedag zal doorgaan op zaterdag 4 november De plaats van afspraak is terug het SOCK in Kaprijke.

Tallose vrijwilligers zijn druk in de weer om de Meetjeslandse natuur in kaart te brengen. Soms is het goed om stil te staan bij al die onderzoeken, en bevindingen en ontdekkingen te delen. Met acht lezingen van 20 minuten en na elke lezing wat tijd om de debatteren, hebben we een boeiend programma voor iedereen die iets wil bijleren over onze Meetjeslandse natuur.

Lezingen:

- Paddenstoelen in het Meetjesland (Lia Van Landschoot)
- De monitoring van de grote zoogdieren in het Drongengoed (Paul Simoens, Rudi Baetslé, Hugo De Bruyker, Hans Vansteenbrugge)
- Vriezeganzen in het Krekengebied (Walter Hamelinck)
- Bruine kiekendieven met kleurmerken (wingtags): interessant en nuttig (Anny Anselin)
- Heidebeheer in functie van de fauna in het Heidebos (Gert Du Cheyne)
- Natuurfotografie dicht bij huis: biodiversiteit door de lens (Peter De Craene)
- Vleermuizen in het Drongengoed (Pieterjan Dhont)
- Planten langs drie Meetjeslandse kanalen (Andy Van Kerckvoorde)

Trefpunt: 9-17u30, SOCK, Molenstraat 28, Kaprijke

Deelname kost € 6 (incl. koffie, thee of water); broodjes kan je apart bestellen (€ 4 per stuk)

Inschrijven vóór 1 november via de website of één van de contactpersonen

Natuurhistorische Werkgroepen Meetjesland, Jan Pauwels, jan.pauwels@kasper.be / Chris Bruggeman, chris.bruggeman@skynet.be

Natuurpunt en Partners Meetjesland, 09 377 93 00, info@npmeetjesland.be

www.npmeetjesland.be/natuurstudiedag

Plantenwerkgroep

Naar aanleiding van 20 jaar Kloosterbos in Wachtebeke organiseert de Provincie Oost-Vlaanderen een feestweekend met op zaterdag een natuurstudiedag waar op zoek gegaan wordt naar de biodiversiteit. Onze Plantenwerkgroep werkt mee op zaterdagvoormiddag met een planteninventarisatie.

Volledig programma is te vinden op www.oost-vlaanderen.be/feestweekend-kloosterbos.

Om praktische redenen vragen we om voor de Plantenexcursie in te schrijven via natuur@oost-vlaanderen.be (echter zonder inschrijven zijn de vaste leden zeker welkom).

Datum: 30/09/2023 van 09u00 tot 12u00

Afspraakplaats: Parking P&R Kloosterbos – Gebroeders Naudtslaan, 9185 Wachtebeke